MOLLAN

Dissertatio Medica inauguralis
de Hæmorrhoide. 1814.

DISSERTATIO MEDICA
INAUGURALIS,
DE
HÆMORRHOIDE.

DISSERTATIO MEDICA INAUGURALIS, DE HÆMORRHOIDE;

QUAM

ANNUENTE SUMMO NUMINE,

EX AUCTORITATE REVERENDI ADMODUM VIRI,

D. GEORGII BAIRD, SS. T. P.

ACADEMIÆ EDINBURGENÆ PRÆFECTI;

NECNON

AMPLISSIMI SENATUS ACADEMICI CONSENSU, ET

NOBILISSIMÆ FACULTATIS MEDICÆ DECRETO;

Pro Gradu Doctoris,

SUMMISQUE IN MEDICINA HONORIBUS AC PRIVILEGIIS,

RITE ET LEGITIME CONSEQUENDIS;

ERUDITORUM EXAMINI SUBJICIT

JOANNES MOLLAN,

HIBERNUS,

SOC. REG. PHYS. EDIN. SOCIUS.

Die VIII ante Kal. Julias, horâ locoque solitis.

EDINBURGI:

EXCUDEBANT JAC. BALLANTYNE ET SOCII.

1814.

WELLCOME
LIBRARY
INSTITUTE

GULIELMO MOLLAN, ARMIGERO,

CASTELLI DIXCOVE,

APUD LITTUS AUREUM AFRICÆ,

PRÆFECTO,

FRATRI SUO DILECTISSIMO,

CUI,

NON SOLUM AMICITIA,

SED CURIS PLUSQUAM FRATERNIS,

QUAS, DE SE REBUSQUE SUIS, SEMPER MANIFESTAVIT,

DEVINCTUS EST,

HOCCE OPUSCULUM,

ANIMI HAUD INGRATI,

ET AMORIS, PIGNUS,

OFFERT

JOANNES MOLLAN.

AVUNCULO SUO

ET

PRÆCEPTORI BENIGNISSIMO,

JOANNI MOLLAN, ARMIGERO,

ARTEM APOLLINAREM APUD NEWRY,

SUMMA CUM LAUDE, DIU EXERCENTI,

PROPTER BENEFICIA PLURIMA COLLATA,

ET COMITATEM,

QUA

SE SEMPER TRACTAVIT,

HASCE STUDIORUM PRIMITIAS,

GRATO ANIMO,

DICATAS ESSE

VULT

AUCTOR.

DISSERTATIO MEDICA

INAUGURALIS,

DE

HÆMORRHOIDE.

JOANNE MOLLAN AUCTORE.

INTER morbos, alii, propter incommoda quæ nunc facessunt; alii, propter pericula quæ postea ex his oriantur; sed plurimi, ob has utrasque causas, opem medicam postulant.

Œconomiæ animali, tanto momento sunt, structura canalis alimentarii sana, et actio be-

ne ordinata; ut aliquis morbus, vel structuræ vel functionibus ejus, etiam leviter minans, medicinam facientis attentionem, sibi apprime vindicet. Quapropter, sed non minus etiam propter frequentiam ejus, et plurima incommoda inde provenientia, *hæmorrhoidem*, ut argumentum dissertationis inauguralis meæ, selegi.

Hic morbus, in classe *Pyrexiarum*, et ordine *Hæmorrhagiarum* Nosologiæ cel. Culleni recensetur, et characterem ejus genericum verbis sequentibus traditur. "Capitis "gravitas vel dolor, vertigo, lumborum dolor, "dolor ani, circa anum tubercula livida do"lentia, e quibus plerumque profluit sanguis, "qui aliquando etiam, nullo tumore appa"rente, ex ano stillat."[1]

---

[1] Cull. Synop. Nos. Meth.

Quatuor species hujus generis enumeratæ sunt.

1. Hæmorrhois *tumens;* cum tumoribus externis circa marginem ani orientibus. Hujus speciei varietates duæ sunt, *cruenta*, scilicet, sanguinis profluvio; et *mucosa*, muci secretione, stipata. Harum posterior, *Hæmorrhöis alba* quibusdam nominatur.

2. Hæmorrhois *procidens;* cum tumoribus externis a procidentia ani genitis.

3. Hæmorrhois *fluens;* cum tumoribus intra sphincterem ani sitis, et invisis, absque procidentia ani.

4. Hæmorrhois *cæca;* cum tumoribus circa anum dolentibus, sine sanguinis profusione.

Hanc divisionem, etsi tam præclaram non

multum spectant medici, quoniam diversæ species raro separatim visæ sunt.

Hæmorrhois, crebrius in provectioribus ætate, interdum in junioribus, sæpe in feminis uterum gerentibus, apparet. Nonnunquam sese ostendit, nullo incommodo præcedente, et leni dolore aut inflammatione comitante; sæpe tamen accidit, quod dolor capitis, calor, aliaque pyrexiæ signa, dolor lumborum, tenesmus, aliquandoque sphincteris vesicæ irritatio, et dysuria, comitantur; simulque circa anum tanta inflammatio, ut æger, sine magno cruciatu, vel ambulare, vel etiam recumbere, non possit.

Quum tumores iniquæ magnitudinis sunt, multum obstructionis fæcum transitui præbent; unde oritur desidendi cupiditas frequentissima, molestissima, fere tamen inutilis et inanis, necnon et tantum in conamine

cruciatûs, ut æger evacuationem, quam diu potest, moretur. Hinc factum est, morbum non tantum intendi, sed etiam functiones universi canalis alimentarii, turbatas esse. Conaminibus attamen factis, aliquando exinde evenit, tumores internos protrudi, et sphincteris ani contractione immodice constringi; hinc oriuntur dolor vix tolerandus, inflammatio immanis, et postremo gangræna.[1] Ad eandem nimirum causam, aliquando referri potest, procidentia ani, una cum hoc morbo sæpius visa.

Tumores hæmorrhoidales, quoad molem et figuram, varii sunt; nunc cervice tenuori, nunc basi latiori, recto adhærentes; interdum etiam, formam annuli, in diversas partes fissi, induentes; primo impetu molles, lividi, et veluti sanguine impleti, apparent; sed per

[1] Abernethy's Surgery, vol. ii. p. 232.

aliquid temporis manentes, duriores et sæpe carnosi evadunt. De structura eorum, inter se multum discrepant scriptores medici; nonnulli rati sunt, ex varicibus constare, quibus, propter situm dependentem, et quia valvulis carent, sicuti alii venæ portæ rami, venæ hæmorrhoidales multum opportunæ; et quidem, quum tumores exigui et molles sunt, satis verisimile est; sed dum firmitatem et magnitudinem quas non infrequentur adipiscuntur, spectemus, varices esse non possumus opinari. Alii, ut verisimilius est, potius ex sanguine in telam cellulosam effuso, ducere originem censent.

Abernethy, de cujus scientia et accuratione satis notum est omnibus, commemorat, quosdam tumores hæmorrhoidales, a se excisos, firmos, et carnosos extitisse, nec ullis vasis sanguineis alicujus momenti, instructos.[1]

---

[1] Abernethy's Surgery, vol. ii. p. 233.

Alii, contra, nec ex varicibus, nec ex sanguine in telam cellulosam effuso, tumores formatos esse, existimaverint; sed ex glandulis recti mucosis amplificatis, constare.

Noster spectatissimus Professor Monro, varietatem tumoris hæmorrhoidalis, in lucem edidit, novam, qui solidus est, et comprimi non potest, non dolet, nec sanguinem emittit, plerumque ovatus, et olivæ magnitudinis est, aut anum cingens, aut partem recti inferiorem occupans. Multos hujusmodi tumores, scalpello excisos, hic auctor invenit, ex gelatina spissata constantes, et cavum in centro, quod granum milli potest continere habentes, muco impletum.[1]

Aliquando plica tunicæ recti internæ tu-

[1] Monro's Morbid Anatomy, p. 200.

mefacta et spissata, tumorem hæmorrhoidalem format.

In hæmorrhoide, profluvium sanguinis haud infrequenter per intervalla, revertitur. Sanguis plerumque inter desidendum apparet; aliquando tamen, nullis fæcibus redditis, et tanta in copia effunditur, ut summa debilitas, cum hydrope vel leucophlegmatia, non sine vitæ discrimine, gignantur.[1] Interdum, rarissime quanquam, ex sanguinis jactura, mors subito secuta est, et hoc modo, hereticum Arium, et Copernicum philosophum, perire, fertur.

A profusione sanguinis nomen *Fluxus Hæmorrhoidalis*, huic morbo, nonnunquam inditum est. Aliquando tumores, præsertim in-

---

[1] Cullen's First Lines, par. 929.

ternos, muci vel seri profluvium comitatur; speciem morbi cui, nomen Hæmorrhois Alba datum, efficiens.

Aliis ex venis, aliis ex arteriis, sanguinis scaturiginem derivatam, visum est; unde morbum quodammodo variatum esse, censerunt. Frequentius ex arteriis profluere videtur; etsi statutu difficile est, et revera, ad rationem medendi non multum refert.

Quum inflammatio adsit, plerumque sanguinis profluvio resolvitur; aliquando tamen suppuratione desinit, et ulcera, ad degenerandum in fistulas valde proclivia, formantur.[1]

---

[1] Heister's Surgery, Part II. p. 306.

Fere ab omni ævo multis medicis placuit, hæmorrhoidem non solum innocuam, sed plerumque salutarem esse; nonnulli quidem morbum appellare noluerunt, nisi in excessum progredientem, et multum debilitatis gignentem: Celsus de hæmorrhoide tractans hæc verba habet; "qui sanguinis profluvio imbe-"ciliores non fiunt habent purgationem, non "morbum."[1] Multos morbos præcaveri; a sanguinis congestione corpus liberari; pneumoniam, hepatididem, et alias phlegmasias internas, sæpe resolvi, erumpente hæmorrhoide, nonnullis existimatum est. Contra ab ejus suppressione, gravissima mala ducere originem putabantur. Hanc Stahlio doctrinam esse gratissimam ex verbis sequentibus constat: "Alii, antiquam fluxum hunc, nancis-

[1] Celsus de Medicina, lib. vi. cap. xviii.

"cerentur, variis pathematibus hypochondri-"
"aco-colico obstipatoriis, aut ischiadico-go-"
"nagrisis et podagrisis, sæpius exerciti; ab istorum insultu, erumpente hoc fluxu, liberarentur; aut evanente tali fluxu in talia pathemàta, vel inciderent vel denuo relaberentur."[1]

Ab hinc multi hæmorrhoide laborantes, hac opinione freti, morbum lubenter passi sunt; potius quam accipere medelam, tot periculis ut creditum erit, obsitam.

Sed nunc temporis, satis notum est medicis, hæmorrhoidem, nullo modo, tantis virtutibus præditam, ut inducamur exoptare; nedum elicere, medicamentis, hoc munere instructis, secuti olim non infrequentur factum fuerit.[2]

[1] Stahlius de Fluxu Hæmor. p. 80.
[2] Wiseman's Surgery, p. 215.
[3] Heberdeni Com. p. 103.

Suppressionem alicujus evacuationis, cui corpus diu assuefactum fuerit, valde periculosam esse, in medicina opinio est antiquissima; et a hæmorrhoide suppressa, apoplexiam et paralysin aliquando oriri Cullenus testatur. Ast hæmorrhois vix et ne vix quidem, primo insultu, totius systematis morbus est, sed omnino localis, et idem præclarus auctor nunc citatus, faustam noluit ducere, nec ullo modo promovendam.

Quum morbus recens est, quin sit summovendus (me judice) nil dubitandum est; et etiamsi diu perstiterit, dum immodicus evadat, cohiberi saltem, si non omnino reprimi, debet.

CAUSÆ.

Quodcunque, reditum sanguinis a venis hæmorrhoidalibus liberum, impedit, hæmorrhoidem gignere potest. Cullenus dicit arterias, sanguinis congestione in venis, ad actionem abnormem excitari; unde hæmorrhagia et tumores.

Ad cursum sanguinis tardandum præcipue valent; hepar, vel pancreas, scirrhosum et auctum, uterus gravidus, calculi, vel fæces duræ in recto retenti, aqua vel aër in peritoneo collectus. Fæces duræ non solum nocent ob pressuram, sed ob conatus validos, qui ad expulsionem earum sæpe necessarii sunt, respiratio per aliquid temporis suspenditur, et sanguis in venis congeritur.

Provectiores ætate, nam in illis venæ capaciores et laxiores sunt, artifices, studiosi et alii, qui vitam ducunt sedentariam, et feminæ, uterum gerentes, hæmorrhoidi obnoxii sunt. Dysenteria, diarrhæa, et alii viscerum morbi, calculus vesicæ, sphincteris ani relaxatio, proclivitatem ad morbum gignunt. Ad eundem confert effectum, immodicus purgantium usus, præsertim aloes et aliorum acriorum; hæc, impetum sanguinis partem versus augent, et sicuti mos est omnium stimulantium enervare partes, quibus diu applicentur, intestina convellunt et nimis laxa reddunt.

Haud raro, hæmorrhois a procidentia ani oritur. Dum alvus exoneratur, portione recti exclusa, et contractione sphincteris constricta, reditus sanguinis impeditur, unde gignuntur tumores.

Non desunt medici, qui perhibuerunt hæ-

morrhoidem, illos syphilitide affectos, sæpe adoriri. Ast mihi videtur, eos non rite dignovisse inter hæmorrhoides, et tumores, qui ex lue venerea oriuntur; et quidem, talem hæmorrhoidis causam, plerique alii auctores, in silentio omnino præteriverunt.

A Stahlio creditum fuit, plethoram, ad hæmorrhoidem ciendum, præcipue valere; et igitur diætam nimis lautam et plenam, exinanitiones suppressas, vitam sedentariam, et quodcunque aliud, huic corporis statui, conferens, homines morbo proclives reddere.

Frigus, circa anum et nates, diu applicatum, morbum excitare posse, crediturus sum; nam memini vidisse casum hominis, qui, super ripam fluvii humidam per totam noctem sedebat, et mane hæmorrhoide correptus est.

Aliquando morbum a labe hæreditaria oriri, nonnulli dicunt; certe hoc, si unquam, rarissime accidit. In quibusdam casibus veteribus, quidam nexus ventriculo cum intestinis intercedit; ut ventriculo male se habente, hæmorrhois excitatur. Sæpe morbus adoritur; nulla causa, nostris sensibus detegenda, apparente.

DIAGNOSIS.

Morbi, quibus hæmorrhois confundi potest, perpauci sunt; nihilominus de his pauca, in medium proferre, necesse est.

Tumores *venerei* circa anum, ex hæmorrhoidibus, his signis, dignosse possunt; latiores sunt, potius plani quam elevati, non solum anum, sed perineum et nates adorientes; raro

dolent; nisi causis irritantibus adhibitis, et vix unquam sanguinem effundunt.

Cancro rectum opportunum est; hic durus est, et comprimi non potest, plerumque altius situs, et totum intestini circuitum occupans; fæces planas reddit, insigni dolore semper urget, crebro saniem emittit, sanguinem rarius.

RATIO MEDENDI.

Quatuor indicationes hæmorrhoidem medendi enumerandæ sunt.

1. Omnes causas summovere excitantes.

2. Inflammationi, et dolori, missione sanguinis, et emollientibus, occurrere.

3. Corpus totum, et sedem morbi præcipue, tonicis, et astringentibus, firmare.

4. Aliis remediis deficientibus, tumores arte chirurgica extirpare.

Alvi durities, causa hujus morbi frequentissima excitans, lenibus catharticis adhibitis, tollenda est. Ex his nullum, oleo Ricini anteponendum est. Sulphur sublimatum, in hoc morbo diu celebratum fuit, et quandam actionem specificam, nonnulli rati sunt habere; ast tantum prodest, alvi exinanitionem promovendo, et, ut leviter et sine irritatione faciens, ad hoc propositum aptissimum est.

Ad inflammationem sedandam, raro missione sanguinis generali, uti necesse erit; hirudines parti affectæ adhibitæ, plus valebunt; vel ut nonnulli potius volunt, scarificationes cum lanceola. Diæta lauta et exercitatio evitandæ sunt. Alia remedia huic indicationi apta, sunt cataplasma panis et lactis cum pauxillo olei, fotus ex aqua tepida, vel decoc-

to papaveris somniferæ, et ut æger super vapores sedeat. Aliquando, lavatio frigida plus prodesse videtur. Haud raro, quum tumores exigui sunt, sine multo dolore, vel magno sanguinis fluxu, morbus, usui unguenti gallarum, vel oxidi zinci, cum granis opii paucis, cito cedit. Latta[1] multum laudat resinam copaiferæ officinalis; guttis quadraginta vel quinquaginta omni mane sumptis.

Dr M'Lean commemorat casum hominis, tumoribus hæmorrhoidalibus, tum internis, tum externis valde tentati, cui tinctura Digitalis purpureæ, præsens auxilium præbuit, et in dosibus guttarum triginta quinque mane nocteque, sumpta, morbum cito sustulit.[2]

Quum hæmorrhois in graviditate occurrat,

---

[1] Latta's Surgery, vol. ii. p. 36.

[2] London Medical Physical Journal, vol. iv. p. 234.

lenibus catharticis confidendum est; solutio morbi, nisi partu finito, vix speranda est.

Si ex profluvio sanguinis continuo, magna debilitas oriatur; ne vires ægri obruantur ad remedia astringentia confugiendum est, ad solutiones nimirum acetitis plumbi, vel sulphatis aluminis, decoctum cinchonæ vel corticis quercus; simulque ad corpus firmandum, decoctum vel infusum cinchonæ, vel quassiæ, cum acido sulphurico, interne adhibenda sunt. Pasta Wardi, ex radicibus Inulæ Helenii, pipere nigro, seminibus Anethi Fæniculi, et melle, constans, remedium est antiquum; ast, (mihi si liceat judicare) hi stimuli, plus noxæ minitari, quam auxilium præbere, videntur.

Quum procidentia ani hæmorrhoide conjuncta sit, et magna debilitate comitatur; balneum frigidum, cinchona, et præparata ex ferro, multum auxilii præbeant; portio recti

quæ protruditur, statim post singulas dejectiones, reducenda, et fascia quæ bene sustentet, aptanda est. Ad partem roborandam, lotiones astringentes oportet adhibere.

Si vero omnia remedia jam enumerata, morbum non levent, sed æger magno dolore sæpe tentetur, vel vires profusione sanguinis frequenti multum convellantur, tunc arti chirurgicæ ad tumores summovendos, confugiendum est.

Veteres, ut ex Celso discimus, tumores hæmorrhoidales ope cauterii summovere solebant. Hæc consuetudo hodiernis merito prorsus aboletur.

Duobus modis, tumores, nunc temporis summovent chirurgi; scalpello scilicet et ligatura, ast non semper feliciter cedunt. Nam applicationi ligaturæ, sæpe dolor immanis et

inflammatio, ac aliquando etiam ischuria, superveniunt, atque hominem, intra paucos dies, postquam radix tumoris filo serico ligata fuerit, omnibus herniæ incarceratæ signis, mortuum esse, commemorat Petit.[1] Post excisionem aliquando multum sanguinis effunditur, et mortem semel ex hæmorrhagia accidisse etiam ex Petit discimus. Nihilominus plerumque hæmorrhagia facile præcaveri potest, si fascia, ex alkohole et aqua vel aceto et aqua malefacta, admoveatur, et alvus propriis remediis soluta teneatur. Cubiculum, libera æris admissione, frigidulum servari debet ; et omnia stimulantia evitanda sunt. Abernethy,[2] hac ratione fretus, dicit, se per multos annos, frequentes tumores hæmorrhoidales summovisse, nec unquam hæmorrhagiam alicujus momenti accidisse. Monro,[3]

---

[1] Petit Œuvres Posth. vol. ii. p. 140.

[2] Abernethy's Surgery, vol. ii. p. 23.

[3] Monro's Morbid Anatomy, p. 202.

multos tumores scalpello excisos, nullo sanguine amisso, se vidisse narrat.

Cicatricis contractione post excisionem, rectum valde firmatur; et procidentiam ani sæpe hoc modo feliciter sanari, commemorat Hey.[1]

His omnibus perpensis, mihi videtur, excisionem ligaturæ anteponendam esse; et chirurgos, ducentes tumores ex varicibus semper constare, ab usu scalpelli absterreri, timore hæmorrhagiæ. Ast etsi tumores, ex varicibus, originem semper haberent, (de quo, ut jamjam dixi, multum dubitandum est) nihilominus, dum molles sunt, et multum sanguinis effusuri, ad excisionem confugere rarissime necessarium erit, sed quando solidi et carnosi evadunt.

---

[1] Hey's Surgery, p. 448.

Tumoribus summotis, vix unquam proclivitatem ad morbum summovemus; ne redeatur igitur, omnes causæ excitantes sedulo evitandæ sunt; alvus præsertim, usu sibi concoctu facilis, et si opus sit, lenibus catharticis pro re nata adhibitis semper soluta tenenda. Tempus quoddam desidendi ordinatum observari debet, quo acquiratur, habitus regularis. Exercitatio modica quotidie colenda est; nam ut a peritissimo Gregorio optime observatur; "exercitatio, modo non nimia "fuerit, corpus roborat, concoctioni opitula"tur, secretiones et excretiones promovet, "sanguinis motum intendit, neque sinit plus "justo sanguinis congeri; ideoque multos "morbos vel arcet, vel jam inductos atque "urgentes depellit."[1]

---

[1] Gregory, Com. Med. Theor. par. DCCCCXLI.

FINIS.